

De achterkant van de zon

Van dezelfde auteur:

Broer

Maurits de Bruijn

De achterkant
van de zon

roman

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

© Maurits de Bruijn 2016

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Bart Rouwhorst / Studio Ron van Roon

Foto auteur © Quintalle Nix

NUR 301

ISBN 978 90 468 1996 8

www.nieuwamsterdam.nl/mauritsdebruijn

Ik hoor getril en gehuil. Het dashboardkastje klappert bij elke heuvel. De auto botst meer dan anders tegen het zand op. Ik heb mijn moeder nog nooit zo zenuwachtig gezien; door de achterraut kijkt ze de duisternis in, op zoek naar wat eigenlijk? Ze zit op de achterbank, naast Ikram. Ik zit waar ze hoort te zitten, naast papa. De baby ligt in de schuddende schoot van mama, en mama krijgt haar niet stil. Ze huilt anders, scheller dan kinderen uit de buurt en zeurderiger dan Ikram.

Het is niet makkelijk om 's nachts door de woestijn te rijden. De auto is onze zaklamp, wij zijn de bange mensen die erachteraan komen. De linkerkoplamp is stuk, de andere schijnt over het zwarte zand. Het schijnsel komt niet ver, het donker is te sterk. Als ik jonger was geweest, zou ik hebben gezegd dat de auto knipoogt.

De baby hoort nu bij ons, ik weet niet waarom. Ik draai me om en aai over het blonde, dunne haar. Ze komt uit Amerika en ze heet Mariah Carey. Ik heb weleens gehoord dat Amerika naar mango's ruikt. Een zoete, stroperige geur. Je loopt over straat in New York en baadt in de mango's. Er zijn veel andere mensen maar zo voelt het niet. Je hebt daar geen last van, het is waar je wil zijn.

Later wil ze vast schommelen en dan zal ik haar duwen. Zachtjes, niet te hard. Ze zal een beetje bang zijn, ik zal haar zeggen haar benen vooruit te steken, zoals ik het van mijn vader heb geleerd.

Mijn vader houdt zijn blik vlak boven het stuur. Ik kan hem ruiken. Het T-shirt dat hij tijdens het weekend draagt, plakt tegen zijn rug. Ik grijp de veiligheidsgordel vast en druk mijn neus op het stukje waar ik altijd ruik. Bovenin, waar de hals van de bijrijder de stof raakt, zoek ik het poederige parfum van mijn moeder. Als de geur een kleur had, zou die lichtgroen zijn, een geur die hoort bij de tijd waarin papa en mama net getrouwd waren, ik hun enige kind was, en nachtelijke ritten door de woestijn het begin van een vakantie betekenden.

Papa rekent. Zachtjes vallen de nummertjes uit zijn mond. Ook aan tafel praat hij in zichzelf. Als ik goed luister, hoor ik getallen. Eenentwintig. Veertig. Honderd en tien. Hij denkt dat niemand het hoort.

‘Soufjan. Wakker worden. Nu niet in slaap vallen.’ Ikram is naar voren geschoven en fluistert in mijn oor, ze slaat kleine druppeltjes spuug in mijn nek. ‘De baby geeft licht, geel licht. Straks komen er muggen. Ze zullen haar zien. Dat ziet iedereen, toch? Ik moet haar vasthouden, niet mama. Mijn donkere haren kunnen het licht wel tegenhouden.’

Mijn zusje schiet naar achteren en laat zich tegen de rug van de achterbank vallen. ‘Mam, ik wil haar,’ zegt ze.

Mama schudt haar hoofd terwijl ze onafgebroken naar Mariah Carey kijkt. Het lijkt of ze haar wil houden, maar ik denk niet dat dat kan. Of ze is boos, zoals ze dat zo vaak is.

‘Stop haar dan in het dashboardkastje. Laat Soufjan het kastje dichthouden.’

Niemand luistert, sinds we zijn ingestapt heeft niemand iets gezegd. Iedereen heeft gitzwarte ogen en samengeknepen lippen. Behalve de baby. De baby heeft blauwe ogen en schreeuwt.

‘Stop haar nou in het dashboardkastje!’

Mijn zusje moet stil zijn, ze draait haar gezicht naar het raam.

Mama opent haar blouse en haalt er een borst uit. Ze stopt de tiet in het gezicht van de lichtgevende baby, al komt er geen melk uit. ‘We zijn allemaal dieren,’ zegt papa vaak. ‘Zeker hier, in de natuur.’

Vanochtend heb ik voor het eerst koffiegedronken voor de ogen van papa. Die ogen keken trots toen ik mijn eerste slok nam. Hij had muziek opgezet, oude muziek. Het voelde als een inwijding. In wat precies, wist ik niet. Misschien wilde hij me voorbereiden op deze nacht. Dacht hij: met die koffie op blijf jij wel wakker.

Het smaakte naar pure chocolade en sigaretten.

Papa stoot zijn neus. Ik vraag me af waarom hij zo gebukt zit, ik wil me naar hem toe buigen en zeggen dat de woestijn groot genoeg is. Dat we het tegenovergestelde kunnen doen van bukken. De rechterhand van mijn vader is op zoek naar sigaretten. Hij opent het dashboardkastje, hij voelt rond de versnellingspook. Tussen de twee stoelen ligt het pakje.

‘Stop haar in het dashboardkastje! Stop haar er dan in!’

‘Ikram, even niet! Papa moet op de weg letten.’

‘Maar zo zien ze haar. Zien jullie dan niet dat ze licht geeft?’

Papa drukt op het zwarte sigarettenknopje. Vorige winter had ik Ikram er een keer mee gebrand. Mama was uit de auto gestapt om boodschappen te doen. ‘Ik ben zo terug, het duurt maar even.’

Ik mocht voorin zitten, net als nu, en had op het knopje gedrukt. Toen het omhoogkwam nam ik het in mijn handen. Het uiteinde was feloranje geworden. ‘Hier!’ zei ik. ‘Moet je eens aanraken.’

‘Echt niet, dat doet pijn.’

‘Doe nou, het is leuk.’

‘Souf, hou op.’

‘Iek, één keertje maar. De jongens uit mijn klas doen het ook.’

Ze stak haar wijsvinger uit en raakte het langzaam dovende rondje aan. Ikram zou nooit onderdoen voor een jongen, ook niet voor jongens die jaren ouder zijn.

‘Au!’

Ik lachte. Het puntje van haar vinger leek te gloeien. Ik vroeg me af of je je vingerafdruk eraf kunt branden. Ikram pakte het gloeiende ding van me af en drukte het op haar middelvinger. Zo lang mogelijk. Haar zwarte ogen keken me recht aan, haar lippen kneep ze samen. Net boven die lippen zag ik voor het eerst kleine haartjes. Ik greep Ikrams hand.

‘Ben je gek geworden?’ Mama opende de deur van de Lada. Het duurde inderdaad maar even.

Papa drukt het ding op zijn verfrommelde sigaret, hij duwt te hard. Hij trekt met snelle teugen aan het gekleurde uiteinde, zijn hoofd nog steeds vlak boven het stuur. Dan kijkt hij opzij, gilt mama kort, en zie ik de auto naast ons.

Als een gevaarlijk dier heeft een stoffige BMW ons beslopen. Zonder dat het te veel opvalt, kijk ik naar binnen. Voorin zitten een man en een vrouw. Ik denk de muziek die in de auto speelt te kunnen horen en druk mijn oor tegen het raam. Het klinkt als huwelijksmuziek. De grote arm van de man schudt, de vrouw heeft grijs haar met een paarse gloed. Het wilde dier, de tijger, nee de panter, haalt ons niet in.

Een klap. Iedereen valt voorover. Ik stoot mijn hoofd tegen het dashboardkastje. De baby vliegt van mama’s schoot en komt tussen haar voeten terecht. Het gezicht van Ikram hangt vlak boven dat van Mariah Carey. Papa vloekt. Ik zie de man in de BMW heftig gebaren.

Het moet een dier zijn. Een grote hond. Een woestijnhond. Maar ik hoor geen gejack. Ineens schieten de vingers van papa

naar mijn voorhoofd. 'Je bloedt.' Dan gaan zijn vingertoppen naar het buikje van de baby achter hem op de grond. Hij pakt haar op. De baby geeft geen kik, ik durf niet naar haar te kijken.

'Niet doen!' zegt mama. 'Straks zien ze haar!' De woorden van mijn moeder galmen door de auto. Ik wist wel dat ze boos was.

Papa kijkt naar het poppetje in zijn handen. 'Wat is ze mooi,' fluistert hij. Hij drukt op haar buikje. Ze draagt een zandkleurige slaapzak waarin haar beentjes spartelen. Ze vindt het fijn bij hem. Misschien omdat hij de eerste vreemdeling was die ze zag vannacht, en nu dus de minst vreemde vreemde is.

'Geef me het kind en stap uit. Ga kijken wat dat was,' zegt mama. Ze knijpt haar ogen samen.

Papa geeft de baby aan mij alsof ze een taart is waar je voorzichtig mee moet zijn. Mariah Carey is ongeschonden. Papa's linkerhand omsluit de deurhendel. Voor hij uitstapt telt hij de keren dat hij een auto-ongeluk heeft gehad.

De baby ligt in mijn armen. Ik houd mijn elleboog hoog, zo moet het. Zo hield ik Ikram vast toen ze nog niet kon praten of lopen. Toen ze nog niets kon.

Met haar zou ik kunnen zoenen, ze is Amerikaans. Amerikaanse meisjes doen niet anders. Ze rijden rond op fietsen met een groot stuur en dragen rokjes. Mariah Carey moet later de president van Amerika worden, en ik de koning van Marokko. Zij de baas van de mango's, en ik van de zandkorrels.

Een druppel bloed valt op haar kleine gezicht. Ik veeg het weg met mijn mouw. Nog een druppel. Ik lik aan mijn wijsvinger en wrijf Mariah Carey schoon.

Vijf ongelukken telt papa. Het was eens een boom. Een fietser die hij niet zag aankomen. Een laagstaande zon. Een paar dagen zonder slaap. Een ruzie. Het zesde wordt veroorzaakt door iets wat we niet hebben gezien. Nu we stilstaan, lijkt de nacht nog donkerder. De ene koplamp schijnt voor zich uit, de andere blijft

gedoofd. Papa staat naast de auto alsof hij verloren heeft.

De vrouw is uit de BMW gestapt, ze lijkt op een kind met het haar van een oma. Misschien is ze dom en komt ze nergens achter. Haar gezicht kan ik niet zien. Papa wrijft over zijn onderarmen. Ik doe mijn raampje langzaam open, zodat het geen geluid maakt.

'Hello, sir.' In de stem van de vrouw klinkt verbazing.

Papa blijft staan, hij wil niet zien wat er voor zijn auto ligt. De bestuurder van de BMW kreunt terwijl hij achter het stuur vandaan komt. Ik kan zijn billen zien.

'Jesus Christ!' zegt de man. Hij klopt zijn overhemd af. In hun eigen taal corrigeert de vrouw haar man. Duits of Deens, denk ik. Ze komen naast onze auto staan.

'I'm sorry. I'm really sorry.' Een excuus is het enige dat papa kan bedenken, al weet iedereen dat je 's nachts op een zandweg geen auto inhaalt. En als je het wel doet, doe je het snel.

'What are you sorry for?'

'It's just... I didn't see it coming.'

'Where is it now?' De man stoft nog steeds zijn lichtblauwe overhemd af. Het knelt bij de knoopjes, de mouwen zijn zeker tien centimeter omgeslagen.

'It must have fled.'

'Just like that? It just disappeared?'

'I hope so,' zegt papa.

Mijn vader spreekt heel goed Engels omdat hij met toeristen de woestijn in gaat. Op een dag zal ik het ook leren. *'You might have killed it. And if you did, it's underneath your car.'* Met hun monden maken ze wolkjes, want 's nachts koelt de woestijn meer af dan elke andere plek ter wereld. Het echtpaar moet uit het noorden van Europa komen, al past dat overhemd daar niet bij. Bij die plek stel ik me iets voor wat er normaler uitziet.

'Your children?' Ik zie de man naar onze auto wijzen.

‘Yes.’

‘*Children double in amount when traveling,*’ zegt de Deen. ‘*Are they okay? Did they hurt themselves? It was quite a bang. I think we should look underneath the car.*’ De man spreekt ‘neath’ langzamer uit.

De vrouw doet een paar stappen naar achteren en verdwijnt in de donkerte. De mannen bukken en laten zich op hun knieën in het zand vallen. Ik hoor papa zuchten.

Op dat moment pakt Ikram Mariah Carey voorzichtig uit mijn handen en legt haar tussen de stoelen van mij en papa. Ze zoekt even en trekt dan aan een speldje achter mama’s oor.

‘Hou op, Ikram.’ Mama slaat haar hand weg alsof het een vlieg is.

‘Mam, het moet. Het moet, het moet!’

‘Stil zijn. Papa moet met die mensen praten, en ik wil niet dat ze je horen.’ Mijn moeders handen grijpen naar haar hoofd.

‘Geef je hoofddoek, dan bedekken we haar.’ Ikram wijst naar het kleine lijfje dat in haar pak spartelt. ‘Ze geeft te veel licht.’

Mama haalt nu zelf het speldje van achter haar oor. Ze is liever vanavond. Maar dat is ze altijd als papa erbij is. Ik zie het speldje trillen in de lucht, haar vingers kunnen het glimmende ding niet in bedwang houden. Ze slaat een losgekomen punt van de zwarte doek over haar hoofd om nog een speldje los te maken. Ze weet hoe ze mijn zusje stil kan krijgen.

Dit is Ikrams favoriete moment van de dag. Ze leunt achterover en kijkt hoe de plukken haar langzaam loskomen. Ik klap de spiegel boven mijn hoofd naar beneden en veeg het bloed van mijn voorhoofd. Het doet me denken aan die keer dat bij Nabil alle licht en alle beelden uit zijn hoofd werden geslagen. Een botsing waar hij een ander mens van werd. Een pop die je moet opwinden voordat hij het doet, omdat hij niets meer kan zien. Ik draai me om en vraag mijn moeder om een stukje van haar doek.

‘Nee Soufjan, die is niet voor jou. Die is voor de baby. Zij heeft nog nooit een hijab gedragen,’ zegt Ikram. ‘Nog nooit.’

Maria droeg ook een hoofddoek. Dat heb ik weleens gezien. Een blauwe hoofddoek met een gouden rand. Misschien noemen ze het anders, misschien is het een sjaal. Maar ze heeft hem altijd om, de stof loopt in golfjes langs haar gezicht.

‘Okay?’ roept de Deen.

‘Okay,’ zegt papa.

Nu hoor ik angst in de stem van de BMW-chauffeur. Dit is geen man die iets weet over Mariah Carey, papa hoeft niet bang te zijn. Hij steekt zijn hoofd onder zijn auto en vindt daar misschien een dier. Een ezel. Voor de Deen zal het schrikken zijn. Hoeveel ezels rijd je dood in Denemarken?

Ik stel me voor hoe de mannen elkaar onder de auto aankijken.

‘Søren,’ zegt de man. De dikke, schuin hangende kop van de Deen is bezweet, en papa voelt zich schuldig over dat zweet. Denkt dat het door hem komt. Wil sorry zeggen.

‘Abbou,’ mompelt papa.

De vrouw zegt iets Deens, de man antwoordt. Het lijkt of ze ruziemaken. Misschien heeft de vrouw iets gezien. Een manke woestijnhond die verderop strompelt.

‘Nothing here. Nothing here, I think we can go.’

‘Yeah, no, nothing here. Must have been a ghost, Abbou. Do you have ghosts here?’

Hun stemmen klinken hol, het lijkt of ze door colablikjes praten.

‘The desert offers everything.’

Hun gezichten hangen nog steeds onder de auto. Ik stel me voor hoe ze zwart van het smeer worden, als die van automonteurs in Amerikaanse films.

'It does get dark like nowhere else, huh?'

'Extremely dark,' zegt papa.

'It's only cactuses.'

Het Arabische woord voor cactus betekent ook 'geduld'. Sabr. Dat heb ik op school geleerd. De Deen heeft gelijk. De woestijn ligt vol geduld.

Sørens vrouw praat weer. Ze klinkt niet ongerust, maar geïrriteerd. In onze auto blijft het stil. Papa steekt zijn hoofd boven het metaal van de deur uit en kijkt door het raam. Hij kijkt naar mij, maar ik heb de baby niet. Ook op de achterbank ziet hij haar niet liggen.

'Abbou?'

Snel steekt hij zijn hoofd weer onder de wagen. *'Yes.'*

'I think it's safe to say we've hit a ghost.'

'You're a kind man.'

'Thank you,' zegt Søren.

'Why don't you go ahead.'

Søren knikt, staat op en opent het portier voor zijn vrouw. Zij mompelt iets en verdwijnt in de auto. De BMW start en blaast zand naar achteren als de Denen wegrijden. Papa wacht met het openen van het portier tot de Europeanen uit het licht van de koplamp zijn verdwenen. *'Waar is ze?'*

'Doe de deur dicht. Het is koud.' Mama wijst naar de plek tussen de stoelen. Daar ligt Mariah Carey. Alleen haar hoofdje is te zien, haar lijfje wordt bedekt door mama's hoofddoek. Papa kijkt naar zijn vrouw, naar haar glimmende haar. Ik kan zien dat hij het mooi vindt. Ikram kijkt ook, ze staat op het punt het aan te raken.

'Oké, we kunnen verder.'

'Wat was het?' vraagt mama.

'Zweden volgens mij. Ze klonken Zweeds.'

'Nee, wat we raakten.'

‘O, niets. Een geest, zei die Zweed. Hij dacht dat we een geest hadden aangereden.’

‘Was hij dronken?’ Ik kan horen dat mama geen grapje maakt.

‘Nee, dat geloof ik niet. Misschien is hij spiritueel.’

Papa start de auto, mama heeft de baby weer op schoot genomen. Zodra hij het geluid van de Lada hoort, wordt papa weer ongerust. We hebben ons veel te lang laten ophouden door de Denen, door het dier.

‘Papa, papa, doorrijden!’ Ikram duwt tegen papa’s stoel.

Hij is weer terug. Teruggebracht in de nacht waarin de baby gehaald moet worden. ‘Ja, schat. Papa gaat nu heel hard rijden.’

Mama’s haren mogen net als de baby niet worden gezien. Ikram legt haar hoofd op mama’s schouder en fluistert: ‘Sorry, mama.’

We rijden. Dit keer schrikt het kindje niet. Ik zie het dag worden, achter de zandheuvelds kleurt de lucht lichter. Als ik me omdraai, zie ik de sterren nog. Die lijken te zijn losgekomen van de hemel. Ik wil ouder worden, ik kan niet wachten. Kind zijn is niets voor mij. Ik wil als papa zijn maar dan zonder te tellen, zonder te zweten in T-shirts. Ik wil naar de zonsopgang toe.

Elf uur had ze gezegd. Elf uur bij het busstation. Mijn moeder zei niets over de reden van haar bezoek, ze riep alleen een dag en een tijdstip door de telefoon. Ik hoorde Ikram op de achtergrond meezingen met de Saharablues die door de stoffige speakers van de draagbare radio klonken.

Ik rijd over de brede, rechte wegen naar het vliegveld. Als ze elf uur zegt, bedoelt ze half twaalf, want mijn moeder wil dat ik op haar wacht. Ze wil dat de auto klaarstaat, de motor nog draaiend, het portier al open. Ze wil dat alles stilstaat en weer verdergaat zodra zij er is. Als je zo veel van de wereld vraagt als mijn moeder, dan krijg je het.

De ochtend gaat snel, nog één toerist voordat ik haar ophaal. Ik zet de meter uit, voor ritten van en naar het vliegveld reken ik een vast bedrag.

In de auto begin ik te geeuwen, de contouren van de sinaasappelbomen worden steeds minder scherp. Dat zou overgaan als ik zelf eenmaal zou rijden, zeiden mensen. Soms schrik ik op van de stemmen van de passagiers en dan vraag ik me af hoe ver weg ik ben geweest. Dan kijk ik in de achteruitkijkspiegel en zie de koppen van vreemden heen en weer schommelen, probeer ik me te richten op het nu, maar iedere keer overvalt de eentonigheid van de straten me, de constante, kleine trillingen van de auto en het gevoel dat iemand me in mijn stoel duwt en zegt: rustig maar, alles is goed. De koppen van de toeristen achterin lijken op elkaar,

de mannen zijn nauwelijks van de vrouwen te onderscheiden. Ze dragen dezelfde kleren en hebben dezelfde kapsels.

Een Franse jongen van begin twintig stapt in, de enige tas die hij bij zich heeft, zet hij op zijn schoot. Hij kijkt naar buiten, lijkt onvoorbereid op de hoge temperatuur. Vannacht was de eerste warme nacht van het jaar, de honden in de buurt blaften tegen de hitte. De toerist zegt dat Google Maps hier niet goed werkt. Zijn ogen richten zich afwisselend op het scherm van zijn telefoon en de straat, hij ontdekt dat de kaart op zijn telefoon niet strookt met de werkelijkheid. Hij zegt iets over de protesten in de stad en vraagt of we door het centrum kunnen rijden. Ik vertel dat dat gedeelte van de stad niet makkelijk te bereiken is. Protesten, jongens en meisjes uit de middenklasse die het opnemen voor de armen, ze vertellen het verhaal van een ander. Ze doen het voor hen die het zich niet kunnen permitteren midden op de dag de straat op te gaan omdat ze moeten werken, daadwerkelijk geld moeten verdienen.

‘Het is goed, het is zo goed,’ zegt de Franse jongen. ‘Eindelijk worden de mensen wakker.’ Hij klopt op zijn bovenbenen zoals voetbalfans op een tribune doen en kijkt om zich heen, op zoek naar oproer. ‘Is het gevaarlijk?’ vraagt hij.

‘Als je het echt wilt meemaken moet je naar een andere stad.’

‘Dat weet ik,’ zegt hij. ‘Maar ik ben nu hier.’

‘Het is niet gevaarlijk,’ zeg ik, ‘maar je moet wel hard schreeuwen, anders horen ze je niet.’

De jongen bijt op zijn lip, zijn hoofd schudt zenuwachtig heen en weer. Hij wijst naar een afbeelding van de koning. ‘De Marokkanen blijven mak. Er is een Arabische Lente gaande, maar hier lijkt het wel herfst. De wereld staat in brand, en jullie doen alsof er geen probleem is. Alleen hier stelt de lente teleur. Ik ben journalist.’

Mijn telefoon. De stem van mijn moeder klinkt nog snerpen-

der door de speaker van mijn Nokia. 'Waar blijf je?' vraagt ze. 'Je laat je moeder toch niet op een busstation wachten, ik had tien uur gezegd.'

Ik kan mensen niet teleurstellen. Ik heb het nooit gekund en ik denk niet dat ik het ooit zal leren. Sommige dingen zijn in je ziel geschreven, die kun je proberen uit te wissen maar ze zullen telkens terugkomen. Je kunt een kameel niet afleren koppig te zijn, je kunt een kat niet trouw maken.

'Wil je niet bellen terwijl je rijdt,' zegt de Franse jongen. Ik knik naar hem in de achteruitkijkspiegel. Zijn ogen schieten snel heen en weer. Ik geloof dat het in de grote gids staat die de meeste toeristen op schoot hebben liggen. Laat de chauffeur niet bellen en rijden tegelijk. Vraag hem de meter aan te zetten. Geloof hem niet als hij vertelt dat de meter niet werkt. Betaal nooit meer dan de meter aangeeft.

'Ik heb nog niets gegeten,' zegt mijn moeder. 'Ik sta onder het afdakje waar iedereen wacht, dan blijf ik tenminste uit de zon. Straks val ik nog flauw.'

'Ik kom eraan. Ik kom er al aan.' Ik vraag de jongen: 'Is het goed als we langs het busstation rijden?' Hij antwoordt niet.

Het plein voor het station staat vol auto's en ezels die het stof doen opstuiven en maken dat het door het zonlicht zweeft. Onder een rieten afdak zitten oude mensen dicht op elkaar op een bankje, een paar meter voor hen maken chauffeurs ruzie over wie de rijkelijk betalende toeristen mee mag nemen. De Franse jongen zit rechtop in zijn stoel en kijkt vol verwondering om zich heen. Hier vinden de echte protesten plaats, zeg ik terwijl ik naar de hevig discussiërende chauffeurs wijs. De jongen houdt zijn telefoon omhoog en drukt op een knop. Als ik wil vragen hoe duur zijn telefoon is, hoor ik de stem van mijn moeder. Met haar

linkerhand klopt ze op het raampje naast mijn gezicht, haar andere hand houdt een karretje vast dat ze achter zich aan sleurde. Ik stap uit, waarop mijn moeder het karretje laat staan en zonder iets te zeggen naar de passagiersdeur loopt.

De geur van mijn moeder heeft al bezit genomen van de auto. Het is de geur van het huis waarin ik opgroeide, en die ik nooit zal kunnen ontcijferen omdat ik er niet genoeg afstand van kan nemen. Ik draai mijn raampje open en zie hoe mijn moeder door het zijraam tuurt. De Franse jongen lijkt niet goed te weten wat hij met het nieuwe gezelschap aan moet en drukt verwoed op de knoppen van zijn telefoon.

Ik word opgeschrikt door het hevige getoeter van de auto achter me. Mijn twee passagiers blijven onaangedaan terwijl ik de auto start en van het pleintje wegrijd. 'Ik hou van ezels,' zegt de jongen. Het moet de eerste keer zijn dat ik iemand dat hoor zeggen. Mijn moeder heeft haar blik inmiddels op de zijspiegel gericht en trekt aan haar hoofddoek. Terwijl ik een geschikte plek zoek om de jongen af te zetten, probeer ik naar haar te kijken. Ze praat niet vanwege de aanwezigheid van de jongen, had niet verwacht de auto te moeten delen met een vreemde, al zou die niets begrijpen van ons gesprek. Ze zal teleurgesteld zijn dat niet alles voor haar bevroren is, dat er geen kleedje op de bijrijdersstoel is gelegd, geen stukje brood.

'Is het hier goed?' vraag ik de jongen.

'Pardon?' zegt hij.

Of het goed is. Hier. Hij stopt me een biljet van honderd toe, ook in zijn blik is iets van teleurstelling te lezen. Hij grijpt onhandig naar de deur en duwt die langzaam weer dicht.

Mijn moeder kijkt naar het briefje, ze heeft waarschijnlijk niet eerder iemand zo makkelijk 100 dirham zien verdienen. Ze klapt de spiegel naar beneden en doet haar hoofddoek goed. Ik zie een lok van het hennagekleurde haar, alsof ze me daarmee het bewijs

wil geven: ik ben het. Even wil ik haar vragen waar we naartoe moeten, zoals ik dat aan een klant vraag.

‘Waarom lach je?’ vraagt ze.

‘Niks.’

‘Is dit waar je woont?’

We stappen uit en laten de hete auto achter op het veldje naast het hotel. Mijn moeder loopt voor me uit, gunt me nog een blik op haar vertrouwde silhouet. Als ze de straat wil oversteken naar de verlaten bioscoop en de nauwe straten vol verwaarloosde huizen, zeg ik haar aan deze kant te blijven, leg mijn hand op haar rug en begeleid haar naar het gebouw met de keurige, matte stenen. Daarmee zeg ik haar niet naar ons verleden maar naar mijn heden te lopen.

De conciërge groet mijn moeder, die verloren om zich heen kijkt, ze schrikt van haar eigen reflectie in de enorme spiegel aan de lange zijde van de hal. In de kleine lift hangt de geur van een zoet, zwaar parfum. Een enkele keer ruik ik hier een scherpe, lichtzure eau de cologne. In de gang die naar mijn deur leidt, stopt mijn moeder met lopen. Ik druk nog een keer op de lichtknop omdat de lampen na tien seconden automatisch uitgaan. Er komen op deze gang meer dan twintig deuren uit, waarvan er hooguit vier binnen tien seconden te bereiken zijn.

‘Ga je me nog omhelzen?’ vraagt ze, alsof ze zich plotseling herinnert dat moeders hun kinderen horen vast te pakken. Zonder haar te vragen waarom dat hier moet, slaan mijn armen zich om haar heen. Het licht valt uit met een klik, en de donkerte maakt de zware ademhaling van mijn moeder hoorbaar. Ik hoor het schuren van haar kaken. Is ze iets aan het eten? Vroeger droeg ze een zakje noten met zich mee, dat ze gedurende de dag leeggreep. De geur van vermalen amandelen, het moet deel uitmaken van die geur van vroeger.

‘Wat is het hier netjes,’ zegt mijn moeder. ‘Wat een mooi appartement.’ Met haar vlakke hand strijkt ze over een van de gladde muren. ‘Hoe hebben ze dat zo mooi gekregen? En die stoelen, prachtig.’

De oude handen van mijn moeder verplaatsen zich van de vlakke muur naar de hoge houten stoelen. Ik houd het appartement schoon, niet omdat ik er zorg voor moet dragen maar omdat ik het gevoel heb een gast te zijn die elk moment moet kunnen vertrekken. Dit appartement had een tussenplaats moeten zijn. Ik had er niet langer dan een paar maanden moeten wonen, maar het is nu acht jaar later, en ik onderneem niets.

Mijn moeder heeft haar schoenen aangehouden, verplaatst zich van het ene meubel naar het andere. ‘En de vloer. Die is ook mooi gedaan.’ Ze prijst de woning niet omdat ze ervan onder de indruk is, maar om zichzelf ervan te overtuigen dat ik goed terecht ben gekomen. Dat zij het, als moeder, niet slecht heeft gedaan. Haar zoon, in het nieuwe centrum van de grote stad. Ze raakt ieder onderdeel van het appartement aan omdat het succes dat ervan uitgaat op haar afstraalt. ‘Het is heel smaakvol.’

Ze draait zich om en loopt de gang in, richting de slaapkamer. Haar gewaad is van een dikke, blauwe stof met een borduursel in het midden. Een nieuw kleed voor haar bezoek aan haar enige zoon in de stad. ‘Prachtig. Zo wit. En schoon. Het lijkt wel of hier niemand woont.’ Ze zit op het bed en kijkt in de spiegel op de kastdeur alsof ze wil zien hoe de kamer haar staat.